

Ne zname vaša radnička prava, mislite da se krše? Nemate se kome obratiti? Kontaktirajte nas i pružamo besplatni profesionalni pravni savjet!

Ako ste nezadovoljni stanjem u društvu, stalnim gaženjem radničkih prava, političkom scenom obilježenom vladavinom gotovo identičnih HDZ-a i SDP-a, kao i ostalih parlamentarnih stranaka, potičnjavanjem cjelokupnog života interesima kapitala i privatnih profita, te se želite boriti za društvenu promjenu javite nam se i – **PRIDRUŽITE NAM SE.**

Odgovornost za promjenu leži na svakome od nas...

Do promjena može doći samo ako se svi uključimo u borbu za njihovo postizanje i ako se povežemo. Sami ne možemo ostvariti svoje ciljeve, već samo udruženi u organizaciju. Naš je cilj formirati snažnu organizaciju koja će se beskompromisno boriti za zaštitu interesa radnika, studenata, nezaposlenih i umirovljenika i radikalnu promjenu društva u interesu svih potlačenih. U tome nam je vaša pomoć neophodna...

IMPRESSUM
Radnička borba je službeno glasilo organizacije Radnička borba.

Web stranica
www.radnickaborba.org

Kontakt:
radnicka_borba@yahoo.com
095/826 6179

**Pomožite širenje i izlaženje ovog časopisa
dobrovoljnim novčanim prilozima**

Broj računa: 2340009-3212879396 (PBZ)

ČASOPIS ZA SOCIJALNA PITANJA I DRUŠTVENU KRITIKU

RADNIČKA BORBA

www.radnickaborba.org

11. broj

**PROMIJENILA SE VLAST,
NO SVE JE OSTALO ISTO!**

U OVOM BROJU:

INTERVJUI:

- PREDSJEDNIK SINDIKATA RADNIKA HEP-A

TEHNOŠ

- SINDIKAT RADNIKA T-COMA

ZAHTJEVI RADNIKA HEP-A NOVOJ VLASTI

EKONOMSKA POLITIKA NOVE VLADE

**RADNICI
SU GLADNI**

SDP = HDZ
jedina oporba je RADNIČKA VLAST

BEZ IZLAZENJA NA ULICE
NISTA SE NECE PROMIJENITI!

Radnička borba

11. broj
www.radnickaborba.org

Niti SDP, niti HDZ, već RADNIČKA VLAST!

Promijenila se vlast, no sve je ostalo isto. Tako bi izgledao najkraći opis situacije iz perspektive radnika, studenata, nezaposlenih i umirovljenika. Daleko smo od bilo kakvih znakova oporavka od krize, pokretanja industrije, ozbiljnijeg smanjenja nezaposlenosti ili poboljšanja životnog standarda. Štoviše, očevidno kako se kriza produbljuje i prijeti dalnjom kulminacijom, kako u Europi tako i kod nas. U takvom razvoju stvari nema ništa neobično. SDP je već odavno pokazao kako je po svim bitnim pitanjima, posebno onim ekonomskim - povezanima uz odnos prema radnicima i ovisnost o krupnog kapitalu i ekonomskoj moći - istovjetan HDZ-u. I dalje vlada

krupni kapital, i dalje se ekonomske teškoće nastoje riješiti opterećivanjem onih koji su na sjeveru najsiromašniji, i dalje se radnika izrabljuje, zdravstvo je nekvalitetno i prijeti mu postepena privatizacija, a visoko školstvo se plaća, te u realnosti postaje sve teže dostupno siromašnima. Vlast se formalno promijenila, no u onome što je bitno kao da se i nije promijenila. Ona se i ne može zaista promijeniti izmjenjivanjem jednakih opcija. Stvari mogu postati drugačije jedino ako se sami radnici, uz pomoć studenata i nezaposlenih, organiziraju i neposredno na svojim radnim mjestima i ulicama ustanu za svoja prava. Ne možemo više čekati i slušati

obećanja o boljoj budućnosti koja nikako ne dolazi. Potrebno je ponovno pokrenuti prosvjede, ali i povezati međusobno izolirane štrajkove i organizirati generalne štrajkove, postavljajući svoje zahtjeve koji trebaju zaštiti sve koji se radom prehranjuju. Nitko to neće učiniti osim nas samih.

No, nije riječ samo o SDP-u i HDZ-u i njihovo politici - postojeći ekonomski sustav se potresa diljem Europe, a nove razorne krize se tek najavljuju. Radi se o dubokoj krizi kapitalizma koji se pokazuje sve više nesposobnim da riješi probleme koje sam stvara. Govorili su nam, a neki još i govore, o «europskom kapitalizmu», o

Radnička borba

11. broj
www.radnickaborba.org

ove godine aktivnosti?

Juko Cikojević: Moje osobno mišljenje jest da svaki Praznik rada treba obilježavati na način da sindikati to organiziraju sami, bez političara. To je jedan od najvažnijih datuma u radničkom pokretu uopće. Taj dan treba obilježavati skromno i ponosno.

Deutsche Telekom većinski vlasnik. Na ovaj prosvjed smo pozvali sve te ljude i doći će nam, vjerojatno, kolege iz Crne Gore, Makedonije, Mađarske, Slovačke, Češke, Austrije i Njemačke. Doći će i naša sindikalna centrala na svjetskoj razini, UniCro. Za ovaj naš prosvjed čulo se i u europskom parlamentu u Briselu preko naše središnjice Ituka, preko Nezavisnih hrvatskih sindikata. Imali smo sastanak u Zagrebu krajem rujna prošle godine na kojem su bili sindikati regije gdje DT ima veliku većinu i tamo smo napisali jedno pismo koje je baš ovih dana zaživjelo i ići će svim predsjednicima uprava kompanije

Radnička borba

11. broj
www.radnickaborba.org

prosvjed. Mi smo, pored brige za gubitak radnih mјesta, naveli još neke probleme koje smo uputili prema poslodavcu. Ali glavni razlog je tehnološki višak. Bolje bi bilo da nađemo zajednički jezik prije prosvjeda i štrajka jer i nakon svega se opet mora sjesti za zajednički stol i pregovarati. A u ovim vremenima nije dobro za kompaniju, nije dobro ni za koga, da se ovakve stvari rješavaju javnim okupljanjem i pokazivanjem javnog nezadovoljstva. Mi smo ovaj prosvjed nazvali okupljanjem nezadovoljnih radnika HT-a. Mislimo da uprava ne radi dobar posao. Otpuštanje ovih radnika dovest će i do pada kvalitete naših usluga. Studenti koji rade tamo žele odraditi svoje radno vrijeme što prije i čim se pruži bolja prilika naći nešto novo kako bi zaradili novac za svoje školovanje. Ukoliko padne kvaliteta, korisnici će otići drugom operateru, a to onda nije dobro ni za dioničare, ni za upravu, a ni za nas radnike, jer mi živimo i radimo za ovu kompaniju. Ja sam osobno u ovoj kompaniji trideset i tri godine, dakle cijeli svoj radni vijek. I meni je ova kompanija sigurno draža od nekih menadžera ovdje.

Ako već idemo u štrajk onda je, na neki način, naš zadatak nanijeti štetu poslodavcu, tako da on može ocijeniti je li bolje mirnim putem ići ili se bolje ovako boriti. Od mirenja baš i ne očekujem previše. Mi smo predložili neke kompromise, da se otpusti sto i pedeset radnika za koje mi imamo saznanja da mogu biti tehnološki višak i koji nemaju ništa protiv, ali uprava nije htjela ni čuti za to. Pokušali smo dogоворити да se nađe neko kompromisno rješenje, možda smanjenje radnog vremena, možda pomoću nekih drugih poteza, dakle na temu očuvanja radnog mјesta. Kolege iz grčkog sindikata su to napravile na način da su se dogovorili s upravom da u iduće tri godine nema otpuštanja radnika. Zauzvrat su dogovorili da radni tjedan, u tom periodu, bude trideset i šest, umjesto četrdeset sati i dogovorili su da svaki radnik ima deset posto manju plaću. Predlagao sam nešto slično našoj upravi, plaće se ne bi dirale, ali o nekim drugim stvarima bismo mogli razgovarati. I to bi bio predmet pregovora ove godine, ali nažalost ništa od toga. Kao da upravi visi mač nad glavom. Oni moraju ostvariti, na razne

načine, toliku i toliko dobit svome vlasniku.

RB: Kakva je pozicija radnika u HT-u i, shodno tome, kakva je njegova plaća?

Juko Cikojević: U hrvatskoj javnosti vlada mišljenje kako mi iz HT-a idemo na prosvjede i štrajkove, a imamo dobre plaće i dobre otpremnine. Istina je da su naše plaće u prosjeku jedanaest i pol tisuća kuna u bruto iznosu ili oko sedam i pol tisuća kuna u neto iznosu. Ali, svi znamo što je projekat. Većina kolega koji se javljaju na broj 0800 9000, većina naših kolega montera koji dođu u vaš stan za priključke telefone, njihova bruto plaća je manja od prosječne neto plaće HT-a. Znači oni nemaju ni sedam i pol tisuća kuna u bruto iznosu, tako da je taj prosjek vrlo upitan. Ako bi se izostavile menadžerske plaće, tada bi naše plaće izgledale puno manje i puno realnije. Ljudi kad dođu u naš prodavački centar misle da naši prodavači imaju oko šest, sedam tisuća kuna plaću, međutim oni imaju plaću između četiri i pol i pet tisuća kuna.

RB: Spomenuli ste suradnju sindikata HT-a...

Juko Cikojević: Organizirali smo suradnju ovog puta, uz sindikate iz HT-a, u nekom užem obliku. Znači iz svih zemalja gdje je

Radnička borba

11. broj
www.radnickaborba.org

Niti SDP, niti HDZ, već RADNIČKA VLAST!

raju na zemlji kojega predstavlja EU. Danas vidimo kako se i europski kapitalizam i EU postepeno pred našim očima raspadaju i kako im se tresu temelji. Političke elite i krupni kapital vode društvo prema potpunom slomu. Moramo se pobuniti ne samo kako bi zaštitili prava koja nam se konstantno gaze, već i kako bismo promjenili društvo u kojem živimo; kako bi vlast iz ruku uskog kruga bogatih kapitalista i od njih zavisnih političara prešla u ruke radnika, odnosno većine. Ukoliko i dalje kao većina osta-

nemo stajati po strani budućnost koja nam se približava nije nimalo vedra. O tome jasno govori propast sisačke industrije, masovna otpuštanja u T-comu, nastavak privatizacije HŽ-a, mjere usmjerena na pripremu privatizacije HEP-a... To su samo znakovi toga u kojem će se smjeru po radnike nastaviti razvijati sadašnja situacija.

Časopis Radnička borba, kojega držite u ruci, postoji zato da bi pomogao zaštiti radnika i nezaposlenih, organiziranju

radničkog otpora, ostvarivanju veza između aktivista i stvaranju alternative politici koja se vodi u korist bogatih, a na štetu radne većine. Našim čitaocima omogućujemo i uslugu besplatnog pravnog savjeta vezanog uz radno pravo. Ukoliko smatrate da su vaša radnička prava prekršena ili ukoliko ne znate kome se obratiti, slobodno nas kontaktirajte i u najkraćem vremenu ćemo pokušati pružiti odgovor.

Uredništvo

Neposredni zahtjevi Radničke borbe

Bez izuzetka ukinuti svaku privatizaciju kod koje su uočene nepravilnosti, te konfiscirati svu imovinu i zaradu stečenu na taj kriminalni način. Na taj način stečeno financijsko i industrijsko bogatstvo preusmjeriti u pokretanje proizvodnje, te projekte od neposrednog interesa za radnike i siromašne.

Osiguravanje hitne isplate svih zaostalih plaća – oštре zakonske mjere protiv svih poslodavaca koji ne isplaćuju plaće na vrijeme i prisiljavaju na prekovremeni rad, nakon prve neisplaćene plaće i bez obzira na eventualna opravdanja poslodavaca

Preuzimanje velikih propalih poduzeća od strane države uz uspostavu radničke kontrole. Tako se može zaštiti na tisuće radnih mјesta, poduzeća spasiti od propasti i rekonstruirati, te putem radničkog nadzora onemogućiti daljnje cvjetanje kriminala i zakulisnih igara.

Osiguravanje da plaće ispod jasno određenog minimuma svojim rastom prate rast životnih troškova.

Skraćivanje radnog tjedna bez smanjivanja plaća, kako bi se, između ostalog, omogućilo povećanje zaposlenosti – Prevladavanje recesije omogućeno opterećivanjem samo najbogatijih pojedinaca koji ne žive od svojega rada, bez ikakvih dodatnih opterećivanja radne populacije. Radnici ovu krizu nisu izazvali i oni je ne smiju ni plaćati.

Uvođenje ekstremno progresivnog poreza za bogate koji omogućuje poboljšanje životnog položaja najsirošnjih slojeva na temelju opterećivanja najbogatijih.

Radnička borba

11. broj
www.radnickaborba.org

Uvesti dodatne oblike poreza na svu zaradu koja nije stečena vlastitim radom (renta, profit, kamata, dionice)

Poslovanje banaka iz službe krupnoga stranog kapitala staviti u službu razvoja ekonomije

Stavljanje poslovanja banaka pod demokratsku kontrolu samog naroda putem nacionalizacije

Potpuni prestanak svake privatizacije, posebno – ukidanje mjera usmjerenih prema privatizaciji školstva, zdravstva, strateških i prirodnih resursa; nacionalizacija najznačajnijih strateških sektora, posebno energetike

Stvaranje organa radničke kontrole nad industrijom

“Sindikati su postali salonske organizacije koje čelnici vode po salonskoj metodi iza zatvorenih vrata umjesto da vode ljudе na ulicu! “

Razgovor Radničke borbe s Denisom Getom, predsjednikom strukovnog sindikata radnika HEP-a TEHNOS

Radnička borba

11. broj
www.radnickaborba.org

da pravog tehnološkog viška nema. Poslodavac, zato što je ukupni prihod počeo padati, a vlasnik kompanije (Deutsche Telekom, op.RB) želi istu dobit i dalje, isti profit, mora rezati troškove na svim mogućim stranama. Jedan od najlakših načina rezanja troškova jest smanjenje broja radnika. Kako u ovoj kompaniji, pored nas zaposlenika, radi još oko 1200 studenata, tako imamo preko 100 000 prekovremenih sati u prva tri kvartala prošle godine, znači do kraja godine će biti 150 000 prekovremenih sati. U tom trenutku, s takvim podacima nema tehnološkog viška. Radnici se mogu prerasporediti na neke druge poslove. Čak mi sindikati pristajemo na to, ukoliko poslodavac stvarno dokaže da ti ljudi nemaju što raditi. Nasreću, prema informacijama koje dobivamo s terena i koje je radničko vijeće dobilo pozicije na kojim mjestima će biti viška, tamo su napisani dob, spol, radni staž, samo imena i prezimena nisu, ljudi su se prepoznali i onda su nama, prema sindikatu i radničkom vijeću objašnjavali što oni sve rade i argumentirano su bili protiv onoga što je poslodavac napisao. Znači u vezi s klasičnim tehnološkim viškom, da posla nema, poslodavac nije u pravu.

Posla ima, ali on (poslodavac, op. RB) radije uzima da mu to rade studenti. Nemam ja ništa protiv studenata, ali ne mogu tolikoj mjeri raditi ostale poslove. Poslodavac ih plaća zato što su puno jeftiniji kao i što plaća vanjske izvođače jer su jeftiniji, dok svojim radnicima daje otakz. To je najveći problem i zato su sindikati na konferenciji za novinare najavili da će se, sa svim zakonski dopuštenim sredstvima, suprostaviti ove godine namjeri poslodavca. Inače, kad je došao Deutsche Telekom u Hrvatsku, mi smo imali negdje oko 11 500 radnika. Iako je u prošlosti bilo otpuštanja zbog prilagođavanja na tržištu i dolaska novih tehnologija, ipak je to industrija u kojoj se promjene brzo dešavaju, sada je došlo vrijeme kada znamo da posla ima, da viška nema, a da jedina želja poslodavca i uprave HT-a je da sa smanjenjem broja radnika nadoknadi, uštedi dobit većinskom vlasniku.

RB: Slijedi vam mirenje s poslodavcem koje je propisano zakonom o radu...

Juko Cikojević: Da, naime kad sindikat najavi štrajk, prosvjed, onda smo, po zakonu o radu, dužni pokrenuti postupak mirenja o onim temama zbog kojih smo najavili štrajk, nije smanjila broj radnika. Meni se čini da su appetiti još i veći. Ja sam u nadzornom odboru kompanije i upoznat sam s planom poslovanja za 2012. godinu te strateškim planom razvoja od 2012.-2015., i znam da neće biti lako. I za prepostaviti je da će, koliko god bude prihod pada, broj otpuštenih radnika rasti. Dakle veliki je problem kad kompanija koja ima tako velike prihode kao HT u milijardama kuna, u godinama krize otpušta radnike. Čak je naš predsjednik uprave (Ivica Mudrić, op.RB), koji je i savjetnik predsjednika Josipovića, rekao u nekoj izjavi kako je savjetovao predsjednika Republike da treba predložiti kompanijama koje posluju s dobrim profitom, da u ovim kriznim godinama ne otpuštaju radnike. Kao što reče moj kolega sindikalac, HT je najveća tvornica tehnološkog viška u Hrvatskoj.

RB: Smatrate li da, u budućnosti, postoji tendencija daljnje smanjivanja broja radnika?

Juko Cikojević: Naravno da postoji. Ova kompanija nije prošla niti jednu godinu, a da

OTKAZI U T-COM-u**RAZGOVOR S PREDSJEDNIKOM HRVATSKOG SINDIKATA
TELEKOMUNIKACIJA**

RB: Možete li nam ukratko predstaviti sebe i sindikat u kojem djelujete?

Juko Cikojević: Ja sam Juko Cikojević, predsjednik Hrvatskog sindikata telekomunikacija koji je osnovan kad se Hrvatska osamostalila. U našoj kompaniji djeluju, praktički, tri sindikata koja imaju svoje predstavnike u različitim institucijama, radničkom vijeću i zaštitni na radu. Oba dva tijela broje po devetnaest ljudi, a HST ima četrnaest pozicija, republički sindikat ima četiri i treći sindikat (sindikat radnika HT-a) ima jednu poziciju. Zašto to govorim? Zato jer smo se konačno sva tri sindikata ujedinili zbog ove teme očuvanja radnih mesta. Inače, HT broji oko 5700 radnika, a naš sindikat ima 3200 članova. Republički sindikat ima oko 1400, dok treći sindikat ima nekoliko stotina članova. Znači većinski smo sindikat i vodimo glavnu ulogu, ali u suradnji s ostalim sindikatima zajedno djelujemo protiv namjere poslodavca o otpuštanju radnika.

RB: Bio je prosjed 24. siječnja,

koji su razlozi tome?

Juko Cikojević: Uvijek je u dosadašnjim borbama sindikat uspio naći kompromis s poslodavcem. Međutim, ovo je, čini mi se, drugi put da je otišlo toliko daleko da se radnici Telekoma odlučuju na neki prosjed. Glavni i osnovni razlog je namjera poslodavca da u ovom trenutku proglašava 450 radnika tehnološkim viškom. U stvari, oni su najavili da ima 217 radnih mesta na kojima je 2084 radnika. I od tih 2084 radnika, po određenim kriterijima koji zakon

propisuje, poslodavac namjerava otpustiti 450 ljudi. Znači, 2080 ljudi u ovom trenutku ide na posao sa grčem u želcu, mačem nad glavom jer im visi otakz ugovora o radu. Postupak savjetovanja s radničkim vijećem je počeo 2. siječnja i ta procedura traje otprilike mjesec, mjesec i pol dana, kad se na kraju saznaju imena i kad to ide na zavod za zapošljavanje koji odobrava program zbrinjavanja viška radnika. Sve to radi radničko vijeće. Međutim, sindikati su, znajući kompletno situaciju u HT-u, svjesni

RB: Predstavite nam ukratko sebe i svoj sindikat.

Denis Geto: Ja sam predsjednik strukovnog sindikata radnika HEP-a TEHNOS. Mi smo jedan od tri sindikata u HEP-u i najmanji smo od njih sa oko 1250 radnika. Postoje još dva sindikata jedan ima oko 2500, a drugi preko 8000 ljudi. Naš sindikat je nastao zbog toga što je jedna grupa ljudi shvatila da postojeći sindikati koji su se formirali u devedesetima zapravo neće predstavljati interes pravog radnika. Jer većina je ljudi ovdje sa nekakvom srednjom stručnom spremom, većinu predstavlja nekakvo administrativno osoblje, a mi smo firma koja ima jako veliki broj – od otprilike 3000-4000 ljudi koji su operativci. Pokazalo se zapravo da ti sindikati neće zastupati prava pravog radnika nego više uredskog osoblja. Tada se izdvojila jedna skupina ljudi, to su prvenstveno bili ljudi iz elektrana, operativno osoblje koje vodi pogone u elektranama, te su osnovali svoj sindikat. Od toga dana pa do danas mi smo zapravo najjači sindikat jer okupljamo operativne radnike koji vode sustav 24h, kada se mi dignemo onda

"Ta demagogija je nešto što mene osobno jako živcira i kod sindikata i kod poslodavaca i kod politike. Danas se sve svodi na to tko će prodati bolju demagogiju i bolju priču. Treba nastupati iskreno, a to malo sindikata radi."

sustav staje, dok onaj sindikat koji ima par tisuća ljudi ne može niti izvesti radnike na ulicu. Onih ljudi koji sjede u uredu gdje je fino i toplo kada treba napraviti neki pritisak nema nigdje. Mi smo jedini u prošlosti i odradivali štrajkove.

Nas zapravo deklariraju kao sindikat smjenskih radnika iako mi imamo dosta velik broj i drugih radnika.

RB: Kakva je suradnja s ostalim sindikatima?

Denis Geto: Općenito, mi smo dosta razočarani sa sindikalnom scenom i u Hrvatskoj i u HEP-u. Pokazalo se da su sindikati postali salonske organizacije koje čelnici vode po salonskoj metodi iza zatvorenih vrata umjesto da vode ljudi na ulicu. Takvi su i ovi naši sindikati, kada treba napraviti pritisak onda uvijek jedino mi radimo. Na tim kolektivnim pregovorima, koji su za sindikat najvažniji, uvijek ispadne da mi prvi moramo ići naprijed, a oni prodaju nekakvu demagogiju. Ta demagogija je nešto što mene osobno jako živcira i kod

sindikata i kod poslodavaca i kod politike. Danas se sve svodi na to tko će prodati bolju demagogiju i bolju priču. Treba nastupati iskreno, a to malo sindikata radi. Nedavno sam poslao jedan mail prema sindikatima HEP-a i prema svim sindikatima javnih poduzeća. U njemu smo predložili da svi zajedno održimo sastanak i prema novoj Vladi istaknemo određene zahtjeve. Mi imamo jednake probleme vezane uz nesposoban politički postavljen kada i upravljanje, pa sam mislio da će biti reakcije. Reakcija je bila skoro pa nikakva, javilo se samo dvoje ljudi, a oni isto iz malenih sindikata. Jedan je od problema sa sindikatima što su zatvoreni u sebe i što se čelni ljudi boje za gubitak svojih pozicija.

RB: Nedavno smo imali nekoliko primjera u kojima su sindikati kao faktor trebali reagirati, a nisu. Primjer su recimo proljetni prosjedi, neobilježavanje Prvog maja što je opravданo skorim raspisivanjem izbora...

Radnička borba

"Bez revolucije – dizanja radnika i studenata na ulice neće se moći promijeniti sustav. Ova struktura neće samo od sebe odjednom doći sebi i popraviti stvar. Krajnji je čas da se počne s ovim pritiscima inače će sve otici u neželjenom smjeru. Kao što je to bilo na počecima radničkih borbi tako je i sada s borbot protiv neoliberalizma!"

Denis Geto: Mi smo ranije bili članovi središnjice Matica hrvatskih sindikata s Vilimom Ribićem na čelu. Znam cijelu priču oko tog pitanja. A priča je u glavama sindikalnih čelnika: «treba reagirati razumom, a ne emocijama». Već taj pristup je po meni suprotan sindikalnom djelovanju. Za mene je sindikat ono što je bilo u Americi 1886. i bezbol palicama ako treba jer tako se neke stvari rješavaju. Da je situacija u društvu normalna, da je sve lijepo postavljeni onda možemo govoriti o dijalogu, socijalnom dijalogu, tripartitnim tijelima itd. Međutim ako stvari nisu postavljene onako kako treba onda po meni samo šaka i bezbol palica rade. To je današnje stanje. U suštini se nešto može promijeniti jedino revolucionarnim metodama. Bez

revolucije – dizanja radnika i studenata na ulice neće se moći promijeniti sustav. Ova struktura neće samo od sebe odjednom doći sebi i popraviti stvar. Krajnji je čas da se počne s ovim pritiscima inače će sve otici u neželjenom smjeru. Kao što je to bilo na počecima radničkih borbi tako je i sada s borbot protiv neoliberalizma.

To je problem sindikalnih čelnika. Najavljujivali su ako se ne ispune zahtjevi izaći čemo na ulice. Što je bilo – ništa. Oni su nesposobni izvesti ljude na ulicu. To je upravo zato što se u prošlosti nije dovoljno radilo sa ljudima. S ljudima se treba stalno raditi i stalno komunicirati, a ne se zatvoriti na sjednici predsjedništva svojega tijela. Mora se raditi s ljudima, obrazovati ih, učiti sindikalizmu,

a to nitko ne radi. O potkupljivanju ne mogu govoriti jer nemam dokaza. No, vjerojatno je dio njih koji sjede na tim pozicijama potkupljen.

Priču o Prvom maju znam direktno iz Ribićevih usta. On je bio svjestan da će radnici koju dodu na skup izviđati sindikate s obzirom na sve ono prije što se događalo. To je otvoreno Ribić rekao. Konstatirao je da je njihova procjena da to sada nije pametno. To je suludo! Kalkulira se, a to se ne smije raditi. Sindikat to ne bi smio raditi. Slično je bilo i sa skupljanjem potpisa za referendum.

RB: U pogledu politike rukovodstva o kojoj smo govorili, kakav je odnos rukovodstva i baze, kakve su mogućnosti da članstvo smijeni birokratiziranu i korumpiranu rukovodstva?

Radnička borba

pogreške plaća čitavo društvo. Radnici su izvlašteni početkom devedesetih godina u korist novopečenih kapitalista pa su prema tome i najmanje krivi za trenutno stanje. Ono što radnici mogu i trebaju napraviti jest izaći na ulice i odbaciti sve planove o štednji i rezanju troškova. Kažu da je prošlo desetljeće bilo desetljeće rasta životnog standarda jer je potrošnja rasla i stanovništvo je uživalo u novim stvarima. Radnici željezare Sisak, Herbosa, KIO-a, brodogradilišta, Jadrankamena i ostalih poduzeća, zasigurno nisu osjetili taj porast standarda. Njima su redovno kasnile plaće, nisu im uplaćivani doprinosi, a u isto vrijeme su i troškovi života rasli. I sad bi oni trebali početi štedjeti i rezati svoju, ionako malu, potrošnju? Vlada tvrdi, kao i svi 'nezavisni' ekonomisti, da će nakon što prođe ovo razdoblje odricanja, u sljedećim godinama svima biti bolje. To nije istina jer će radnicima biti isto ili lošije. Radnik će i dalje raditi za mizernu plaću od koje će većinu trošiti na hranu i stan. Pravu korist će, kao i uvijek, osjetiti kapital. Nakon recesije rad će biti još jeftiniji te će na osnovu toga stvarati više profite. Narod treba izaći na ulice i zahtijevati da cijenu plate oni koji su za to i odgovorni, od kapitalista do političara koji rade za njih. Štednja može početi upravo od njih, a finansijska sredstva se mogu nabaviti nacionalizacijom i revizijom dosadašnje prvobitne akumulacije kapitala zvane pretvorba i privatizacija. Ova godina, kažu ekonomisti, biti će još teža jer će nezaposlenost rasti, a kupovna moć padati. Međutim, manjini će biti još bolje, a upravo nova vlada i neke tendencije njene ekonomskе politike idu u smjeru stvaranja prepostavki lakšeg djelovanja kapitala.

Radnici ne vjerujte u priče o štednji i rezovima! Kapital je, po tko zna koji puta u svojoj povijesti, kriv za loše stanje. Prema tome, kapital mora platiti za krizu. Oni koji su nas doveli u stanje podčinjenosti, depresije, ekonomiske ovisnosti ne mogu nas iz tog stanja izvući. Recesija je savršena prilika za konsolidaciju snaga kapitala nakon koje će započeti snažniju ofenzivu. Samo radnička solidarnost, organiziranost i izlazak na ulice mogu to sprječiti!

Radnička borba

Croatia osiguranje se pripremaju za privatizaciju. U drugim sektorima izgledne su koncesije. Nadalje slijedi racionalizacija javnog sektora te smanjivanje broja zaposlenih. Još jednom je ponovio ministar da ove reforme traže MMF i rejting agencije. Osim ministra financija, ministar poduzetništva usko surađuje na polju poreza i rasterećenja poduzetnika, prvi potpredsjednik vlade već je zauzeo stav, sličan jednom bivšem direktoru General Motorsa, da je interes Agrokora interes i hrvatskih građana i države, stoga se mogu uočiti tendencije ekonomске politike Vlade kroz planove triju od četiri glavnih ljudi (izuzmemli premijera). A tendencije su upravo oni savjeti navedeni od strane MMF-a! Hrvatska nema nikakvu neovisnost, a njome upravljaju elite koje zastupaju domaći i strani kapital.

Već nekoliko godina političari u oporbi, na vlasti, 'nezavisni' ekonomisti, Hrvatska narodna banka, a pogotovo mediji stvaraju ekonomsku sliku koji ide na ruku kapitalu. Ona glasi kako je potrebna konsolidacija, rezovi u proračunu, interna devalvacija (to jest smanjenje troškova rada) kako bi Hrvatska izašla iz recesije. Pritom radnici trebaju izdržati samo još par godina restrukturiranja. Napolikon, glavna rečenica koja se ponavlja kod ovih advokata kapitala jest da se više ne može

živjeti na dug, odnosno iznad svojih mogućnosti. Inače će pasti kreditni rejting koji će automatski potaknuti povećanje otplate kamata na vanjski dug. Ovo povećanje će onda prouzročiti gospodarski kolaps u kojem će svima biti lošije. Ovu krivu sliku koju su stvorile sluge kapitala treba odmah ispraviti. Pitanje koje treba postaviti kao uvod jest, tko je kriv za dugogodišnju krizu koja se manifestirala u recesiji, odnosno padu gospodarske aktivnosti. Prema tome, glavni krivci moraju i platiti izlazak iz recesije. Mora se prestati već jednom tretirati hrvatsko stanovništvo kao neku homogenu masu koja je besklasna. Dok je gospodarstvo u uzlaznoj putanji, kapitalisti zarađuju velike novce. Kada se pojavi recesija, onda ti kapitalisti dobivaju razne porezne olakšice, a njihove

Radnička borba

Denis Geto: To je nastavak priče od ranije. Mislim da to trenutno ne može ako se nešto radikalno ne promijeni jer ljudi su uspavani. Ljudi su se u potpunosti uspavali tokom ovih dvadeset godina kada nam se ništa ekstremno nije događalo. S druge strane samo članstvo može donijeti promjene i problem je u tome kako ga probuditi. Mnogi ljudi i u mom sindikatu misle, a je se s time niti najmanje ne slažem, da dok se nešto loše ne dogodi ne trebamo reagirati. Ja stalno govorim da treba preventivno reagirati, donekle ti možeš vidjeti i predvidjeti što će se dogoditi. No, kada se to dogodi onda je već kasno. Ja se kao sindikalac ne bih pojavio npr. u Trećem Maju, Sisku i Kamenjskom, radije bih si «pucao u glavu». Jer postavilo bi se onda pitanje što sam ja do sada radio?

Dopustilo se da se izđe pred masu kada je sve gotovo i da se onda napada sve koji su krivi. No, šta si ti onda radio cijelo vrijeme, a sada višeš kada je gotovo? Moraš vikati kada poduzeće još posluje, kada imаш pozicije, kada možeš našteti poslodavcu. Na kraju se onda samo opravdava vlastiti obraz koji si prije sam okajao. Radije idemo odmah danas u štrajk, pa

sto god da se dogodi, nego da mi za deset godina rasparčaju i rasprodaju, te unište firmu.

RB : Kako se ukratko razvijala situacija u HEP-u u proteklih dvadesetak godina i koji su problemi koji će se morati rješavati u budućnosti?

Denis Geto: Ljudi koji su radili prije kažu da od devedesetih sve ide u lošem smjeru, no ja tada nisam bio zaposlen. Mi smo se iz jedne kompanije koja se zvala HEP d.d formirali HEP grupu gdje danas imate trinaest poduzeća. Već je to jedan smjer koji ne valja. To znači da svako poduzeće posebno ima svog direktora, svoje pomoćnike, svoje tajnice. Kada se jedna firma koja je snažna dijeli na dijelove povećava se administrativni aparat. Goran Granić i njegov institut Hrvoje Požar su bili među onima koji su snažno inzistirali na

Radnička borba

ovome cijepanju. Oni svi govore da to nema veze s privatizacijom. Međutim to je upravo prvi korak u smjeru privatizacije, a to smo već vidjeli mnogo puta u prošlosti.

Upravo se sada rade novi energetski zakoni protiv čijih smo se rješenja jako bunili. Oni planiraju prijenosnu i distribucijsku djelatnost izdvojiti iz HEP-a pod izlikom da to traže energetske direktive EU. No one ne traže odvajanje, već liberalizaciju tržišta i otvaranje drugima uz razgraničavanje pojedinih djelatnosti. To će nastaviti tražiti i ova buduća vlast. Oni žele da izade prijenos s 1200 ljudi, da izade distribucija s 9000 ljudi i onda ostaju 2000 – 3000 ljudi u proizvodnji i tzv.opskrbi. Proizvodnja time sa svojih 2000-3000 ljudi ostaje na vjetrometini. To mi svim silama nastojimo sprječiti. Kada bi nam to napravili ostaje još samo malo da jednoga dana nagrne krupni kapital i sve to uništi. Kretanja u HEP-u su slična onima u državi sve ide prema tome da administrativni aparat postane sve glomazniji i da krupni kapital nađe svoje mjesto. Sa sindikalne strane, mi smo već 1996. imali kolektivni ugovor, mislim da je to bio prvi, i to je bio najbolji kolektivni ugovor. Zanimljivo je

da je Račan kada je 2001. došao na vlast naredio da se raskinu kolektivni ugovori. Novi kolektivni ugovor je nakon dvije godine potpisao najveći sindikat u HEP-u i on ga je potpisao sam. Bio je to veoma loš ugovor i tu se pokazalo da imamo i žute sindikate u priči. Tada su nam se gadno srozala naša prava. To je veoma znakovito jer ista struja sada dolazi, možda čak i sa istim čovjekom. Nakon mnogih borbi, s vremenom smo dio tih prava uspjeli vratiti natrag.

Postoje neki, a među njima i sindikalci koji stalno bacaju lopticu na radnike državnih poduzeća i žele prikazati kako su oni privilegirani. To im jako zamjeram i to nije način na koji treba razmišljati. Mi svi imamo jednakog protivnika. Sindikalno razmišljanje nije »odite тамо у HEP, паnjime smanjujte prava«, već solidarnost i stav »borit ću se i za obranu njegovih prava« jer naši su interesi jednaki.

RB: Ta priča o sukobu interesa radnika privatnih i državnih poduzeća se stalno nastoji nametnuti. Pri tome se naravno ne gleda na činjenicu da podjelu treba vršiti prema više i manje radno i materijalno povlaštenim slojevima. I u jednom i u drugom sektoru imamo ljudi koji rade u

pogonima, prava je razlika za-pravo u tome radi li se primje-rice o administrativnom i nad-gledničkom ili proizvodnom radu...

Denis Geto: Točno. O tome bi se trebalo govoriti. Ovdje primjerice imamo problema s tim pitanjima jer je rad obezvrijeden. Sve ide prema favoriziranju administracije i podcjenjivanja pravoga rada. Godinama se borimo da se otežani uvjeti rada plaćaju. HEP kao firma ima mnoštvo ljudi koji rade u takvim uvjetima: ljudi koji se penju na petnaest metara na dalekovode, ljudi koji idu isključivati struju, oni koji rade u tunelima i elektranama – oni dvanaest sati ne vide svjetlo dana. Te stvari se ne vrednuju, a to je tako u cijeloj Hrvatskoj.

Radnička borba

EU jest sljedeći. Recesija koju je izazvaо sam kapitalizam učinila je bogate bogatijima, a siromašne siromašnjima. Iz recesije se izlazi (a ona nije ništa do uzastopni pad BDP-a, odnosno gospodarske aktivnosti kroz dva kvartala) tako da se radnici otpuštaju te se tako snižava cijena radne snage kako bi se opet pokrenula gospodarska aktivnost. S druge strane, intervencionističke politike tih

država financiraju najviše radnici kroz poreze, manje realne plaće i dulji radni vijek. Ovaj intervencionizam je dogovoren s MMF-om i rejting agencijama na potpunu korist kapitala. Ukoliko država ne želi da joj agencije smanje kreditni rejting, sluša »jače od sebe« i provodi razne proračunske rezove. Ovim prijetnjama kojima podliježu razne države, čuva se pozicija fina-

ncijskog kapitala. U Hrvatskoj stvar nije drugačija. Sredinom prošle godine na sastanku s misijom MMF-a bivša vlada je dogovorila neke poteze i dobila neke 'savjete' o tome što treba napraviti da kreditni rejting ne bi bio smanjen. Ljepota nove vlade leži u tome da je ona ove savjete čvrsto odlučila provesti u djelo. Glavni savjeti MMF-a su da treba postići fiskalnu konsolidaciju i strukturne reforme. Pod

posljednjim se misli na povećanje fleksibilnosti tržišta rada, smanjenje uloge države u gospodarstvu i poboljšanje poslovnog okružja. Prvo se ostvaruje promjenama zakona o radu, drugo smanjenjem veličine javne uprave i daljnjom privatizacijom, a treće smanjenjem uzlaznih i izlaznih troškova i neporeznih davanja. Ovo se radi, prema misiji MMF-a i

i Vladi, zbog podizanja konkurentnosti Hrvatske kao gospodarstva, zatim kako bi se proračunski deficit smanjio i time izbjegla negativna promjena kreditnog rejtinga i, napokon, kako bi se ostvarile pretpostavke za gospodarski rast u sljedećim godinama. Pogledamo li sada najave ministra financija vidjet ćemo kako se na tome već radi. Pa

tako ministar kaže da se planira smanjiti državne izdatke za deset posto (nekih deset milijardi kuna) kako bi se proračunski deficit prepolovio. Povećava se PDV, poduzetnici će biti oslobođeni raznih parafiskalnih nameta, bit će im produljen rok plaćanja PDV-a državi, oslobodit će ih se poreza na reinvestiranu dobit. Konačno, Hrvatska poštanska banka i

EKONOMSKA POLITIKA NOVE VLADE

Nakon parlamentarnih izbora održanih 4.12.2011. godine, Hrvatska je dobila novu koalicijsku vladu čija je glavna stranka SDP na čelu s premijerom Milanovićem. Neki bi ovu vladu nazvali vladom lijevog centra, za razliku od prethodne predvođene HDZ-om koja je bila desni centar. Ubrzo ćemo vidjeti da ove podjele nemaju previše zajedničkog s trenutnom ekonomskom i političkom situacijom...

Hrvatsku stvarnost čine sljedeće političke i ekonomske okolnosti. Skori ulazak (sredinom sljedeće godine) u EU koji ogromna većina parlamentarnih stranaka podržava kao najbolji mogući put za Hrvatsku i njenog gospodarstva pa stoga i za njene građane. Zatim činjenica da je Hrvatska stalni član NATO saveza i shodno tome šalje svoje vojnike kako bi pomogli u očuvanju kolonija krupnog kapitala. Uz niz drugih političkih okolnosti, poput odnosa prema

susjednim zemljama, politike prema afričkim i bliskistočnim zemljama uz koje ova zemlja veže politička i ekonomska prošlost, na hrvatsku stvarnost direktno ipak najviše utječe EU i NATO. S druge strane, ova zemlja je, prema ekonomskim pokazateljima, već četiri godine u recesiji. Broj nezaposlenih se povećava, rashodi proračuna rastu, prihodi padaju, javni dug opće države se povećava, izvoz je u nepovoljnem položaju i

problem vanjskog duga. Agencije za kreditni rejting, u bliskoj suradnji s glavnim finansijskim institucijama, svojim procjenama i snižavanjem kreditnog rejtinga nekim europskim državama potaknule su velike ekonomske probleme. Međutim, nije sve crno, poduzetnici su u prošloj godini ostvarili oko 25 milijardi kuna dobiti, kako navode neke institucije. Uzorak koji se može iščitati iz problema posljednjih godina u

Priopćenje za javnost: PORUKA NOVOJ VLASTI

(predsjedništvo TEHNOS-a)

Prateći izbornu kampanju i tako zvane „Programe“ svih većih političkih stranaka uoči nadolazećih parlamentarnih izbora u Republici Hrvatskoj, zaključujemo kako niti ovi izbori neće rezultirati bitnim pozitivnim promjenama, već će se nastaviti s lošim upravljanjem nacionalnom imovinom, političkim kadroviranjem u javnom sektoru te pogodovanjem krupnom kapitalu.

Na poslovnom sustavu HEP grupe neposredno su se odrazili svi negativni učinci takvog utjecaja Vlasti. Nakon što su Ivan Mravak i njegovi prethodnici unijeli nered u HEP, Leo Begović je sa svojim suradnicima potpuno birokratizirao i otežao poslovni proces te nastavio oprobani model uništavanja struke i poslušnosti onome tko ga je postavio, a sve na štetu dugoročne održivosti poslovnog sustava HEP-a.

Stoga budućoj Vlasti objavljujemo svoj sindikalni postizborno program za 2012. godinu, koji se sastoji od **najave industrijskih akcija** ukoliko se ne udovolji sljedećim zahtjevima:

1. Održanje cijelovitog HEP-a umjesto najavljenih namjera rasparčavanja na dijelove, koji su oprobana prethodnica buduće privatizacije.

2. Raspisivanje transparentnih javnih natječaja za članove Nadzornog odbora i Upravu HEP-a, s mogućnošću sudjelovanja sindikata i druge zainteresirane javnosti u izbornim povjerenstvima.

3. Aktivno upravljanje ljudskim potencijalima, umjesto dosadašnjeg stihiskog i političkog kadroviranja koji rezultira konti-

nuiranim uništavanjem struke te gubitkom radnih mesta i poslova.

Predsjedništvo TEHNOS-a

Prilog priopćenju za javnost

1 Nužno je sačuvati preostale vrijednosti u vlasništvu Republike Hrvatske, sve one vrijednosti koje dosadašnje vlasti još nisu upropastile ili rasprodale. Gotovo sve političke stranke istaknut će da je energetski sektor jedan od ključnih za novi investicijski zamah. Potencijal tog sektora u Hrvatskoj mjeri se redom veličine stotine milijardi kuna.

Radnička borba

11. broj
www.radnickaborba.org

Postupci dosadašnje vlasti, kao i najavljeni programi HDZ-a, Kukuriku koalicije, ali i nekih drugih stranaka su razbijanje HEP-a na dijelove, izdvajanjem prijenosne i distribucijske djelatnosti (75% zaposlenih) iz sustava HEP-a te ostavljanje iznimno vrijednih resursa (u prvom redu hrvatskih elektrana) potpuno nezaštićene od dalnjeg cijepanja i izloženosti privatizaciji i krupnom kapitalu, pod izlikom da to od Hrvatske traže europske energetske direktive, pri tom se kuneći da privatizacije HEP-a neće biti. To su smisljene laži, koje će dovesti do potpune energetske (ali i ostale) ovisnosti Hrvatske o drugima. Zadržavanje cjelovitog HEP-a u državnom vlasništvu također je vrlo bitno za opstanak ionako osiromašene domaće industrije, koja zajedno sa HEP-om zapošljava preko pedeset tisuća radnika. U slučaju razbijanja HEP-a izgubit će se mnoga radna mjesta u Hrvatskoj.

Zbog toga HEP, ali i druga javna poduzeća koja gospodare javnim dobrom, poput šuma, voda, autocesta i željeznice, treba svim silama nastojati zaštiti, zadržati ih cjelovite i ostaviti u 100%-tnom vlasništvu Republike Hrvatske.

2

Cjelovitost javnih poduzeća nije bitna samo zbog zaštite Hrvatskog vlasništva, već i zbog profitabilnosti koje te kompanije mogu imati. Naravno, svi znamo da naša javna poduzeća ne iskazuju svoj ogroman potencijal, već su ona veliko leglo korupcije i lošeg upravljanja. Razlog tome je političko kadroviranje i uvođenje takvog, lošeg kadra, u sve pore tih kompanija. Krajnje je vrijeme da politika izvadi svoje ljepljive prste i prestane reketirati nacionalno bogatstvo. Stoga je potrebno raspisivanje transparentnih javnih natječaja za Nadzorne odbore i Uprave javnih poduzeća, koji neće biti puka formalnost, već će predstavnike u Povjerenstvima za odabir kadrova imati i predstavnici zainteresirane javnosti, poput sindikata i drugih zainteresiranih udruga. Svatko tko se tome opire, ima zlokobne namjere.

Transparentan izbor sposobne i stručne upravljačke strukture osigurao bi ono što nazivamo javnim interesom Republike Hrvatske; od zapošljavanja, punjenja državnog proračuna i drugog. Postavljamo pitanje, zašto to do sada nije činila niti jedna vlast i zašto to u svojim izbornim programima ne

iznose perjanice predstojećih izbora, nego i opet slažu listu „isključivo podobnih“ kadrova (velikim dijelom nekompetentnih i nesposobnih) za upravljanje javnim sektorom?

3

U HEP-u se posljednjih 10 godina upravljalo uglavnom poslodavčevim ljudskim potencijalima, a danas se ljudskim potencijalima uopće ne upravlja.

Dobro je poznata činjenica o političkom kadroviranju i nepotizmu u HEP-u. No, to nije jedini problem s kadroviranjem te ovom prilikom iznosimo podatke o općoj kadrovskoj politici u HEP-u. Danas je u HEP-u zaposleno oko 13 800 radnika i 150 menadžera. U zadnjih 10 godina kontinuirano se povećava broj menadžera i ostalog rukovodećeg osoblja tako da je njihov broj u tom periodu povećan za oko 70%, dok je broj radnika smanjen za 10%. Osim toga, u HEP-u danas prema našim procjenama ima 15-20% radnika koji su zaposleni na radna mjesta za koje nemaju odgovarajuću stručnu spremu. Nadalje, ne postoji opis poslova radnika pa se radnici tjeraju obavljati različite poslove koji im

Radnička borba

11. broj
www.radnickaborba.org

ne bi trebali biti u opisu radnog mjesa, a postoji i veliki broj radnika koji imaju ugovore o radu za jedno, a rade na drugom radnom mjestu. Konačno, postoji znatan broj radnika koji je unaprijeđen na rukovodeća radna mjesta, a da pri tom nemaju ili imaju samo jednog do dva radnika kojima rukovode. Dakle, u prošlosti se nepravilno kadroviralo i pogodovalo samo određenoj skupini zaposlenih. S druge strane, smanjenje broja radnika uglavnom se događa na operativnim poslovima održavanja i upravljanja postrojenjima. Tako je u HEP-u već godinama kronični manjak operativaca, radnika koji ne pripadaju

prije spomenutoj kategoriji povlaštenih. Danas je stanje toliko kritično da poslodavci sve češće posežu za nezakonitim načinima organizacije rada, jer drugačije ne mogu organizirati posao.

Članovi Uprave HEP-a koji su politički ustoličeni prije dvije godine napravili su potpuni zaukrete u kadrovskoj politici gotovo blokiravši sva kadrovska pomjeranja. Direktorima se uskraćuju suglasnosti za zapošljavanje i premještaje, čak i na onim radnim mjestima na kojima je manjak radnika kritičan, unatoč tome što je Vla-

da RH dopustila zapošljavanje javnim poduzećima koja dobro posluju. Stoga je osim stvorenih nepravdi iz prošlosti, danas u HEP-u toto nemoguće napredovanje radnika, a sustav stimuliranja radnika je ukinut iako je i prije bio simboličan (u prosjeku 40 kuna mjesечно po radniku). Direktorica Sektora za ljudske potencijale smjenjena je početkom ove godine, no do danas nije raspisan natječaj za to radno mjesto. Navedene činjenice dovoljno govore o brizi za kadrove u HEP-u.

Osim nezadovoljstva radnika, posljedica manjka stručnih i operativnih radnika je gašenje radnih mjeseta, propadanje struke i posljedično gubitak poslova. Smatramo kako racionalizacija troškova za zaposlene nije jedini razlog ovakvog ponašanja, već da se radi o nemaru ili nemoralnim motivima s namjerom slabljenja HEP-a uništavanjem struke i gubitkom poslova u korist privatnih poduzeća.

